

BOLKARDAĞ BÖLGESİ METAMORFİTLERİ

FARUK ÇALAPKULIT
ÖZKAN PIŞKIN

*E.Ü. Müh. Bil. Fak., Yerbilimleri Bölümü Bornova/
İzmir*

İnceleme bölgesi Orta Toros kuşağında Bolkardağ ve kuzeyinde yer alır. Araştırmanın konusunu oluşturan metamorf itler Çalapkulu (1976-77) tarafından tanımlanan Bolkardağ birimi ve Alihoca ofiyolitik birimlerinde izlenir.

Bu birimleri güneyde "Koşan ekayı"nı oluşturan füzilinli Permiyen kireçtaşları, kuzeyde ise Üst Mestrihtiyen'de başlayan tortul örtü birimleri sınırlar.

Bolkardağ birimi: Altta bitümlü gri mermerlerle başlar (Ust Permiyen), yukarı doğru albit-epidot-müskovit şistlere (Alt-Orta Triyas) ve daha sonra Bolkardağ mermerlerine (Üst Triyas) geçer. En üstte bitki kırıntılı kalkışit ve klorit şistlerle temsil olunur. Alihoca ofiyolitik birimi: diyorit, gabro, diyabaz, peridotit, serpantinit, volkano-sedimanter kayaçlar, tektonik karmaşık ve sedimanter karmaşıktan oluşur.

Volkano-sedimanter kayaçlar: Diyabaz, sipilit, albit-epidot-aktinolit-glokofan şistler, silisleşmiş dolomitik kayaçlar kapsar.

Tektonik karmaşık: Altta kalkışit, klorit şist, grafit şist, talk şist, üstte silis bantlı dolomitler, ankeritli-kloritli dolomitlerin volkano-sedimanter ve serpantinitler içine yapısal etkilerle girmesi sonucu oluşan karmaşıktır.

Sedimanter karmaşık: Ofiyolitlerin yerine konumu sırasında oluşan bu katotik formasyonu ofiyolitik kayaç çakılları içeren kum taşı ve konglomera blokları, gıobotrunkanah kireçtaşı panoları kapsayan, metadiyabazlarla katedilen çamur taşları oluşturur.

İnceleme alanında magmatik işlevi, Bolkardağ birimi içinde yer alan Horoz granodiyoriti ile olasılıkla, granodiyoritle eşyaşlı Ulukışla havzası deniz altı volkanizması temsil eder.

Granodiyorit dokanaklarında "granat fels" niteliğinde kontakt metamorfizma kayaçları izlenir.

Bölgenin Kampaniyen sonrası yapısal gelişimi aşağıdaki şu aşamalarla gerçekleşmiştir:

1. Kampaniyen sonrası Üst Mestrihtiyen öncesi ana yapısal aşama; ofiyolitlerin yerine konumu, bölgenin su üstüne çıkması.

2. Üst Mestrihtiyen'de deniz ilerlemesi.

3. Orta Paleosen'de denizin kuzeye çekilmesi, granodiyorit ve Ulukışla volkanitlerinin yerine konumu. Bu yapısal aşama sonunda bölgede 60°-120° kırık sistemi gelişir.

4. İllerdiyen'de başlayan deniz ilerlemesinin Lütseyen'e kadar devamı; fliš oluşumu.

5. Üst Eosen'de kıvrımlanma ve daha sonra 20°-90° kırılma sistemine bağlı "Koşan ekayı" ve Ecemiş koridorunun oluşması, Bolkardağ'm kuzeye devrilmesi.

6. Neojen ve sonrası düşey hareketler.

Yukarıda tanımlanan bölgede kontakt metamorfizma dışında başlıca iki ayrı metamorfizma fasiyesi görülür:

1. Yeşil şist fasiyesi; Bolkardağ biriminde,

2. Glokofanlı yeşil şist fasiyesi; Alihoca ofiyolitik biriminde.

Son olarak değinilen metamorfizmadan etkilenen kayaçlar üzerinde yapılan petrografik araştırmalar metamorfizmanın birçok aşamada gerçekleştiğini gösterir. Tebliğimizin kapsamında bu aşamaların gelişimi sunulacaktır.